

zklamala. Bohatství dojmů. Na čtverečním kilometru kakaových plantáží ústavu v Tafu žilo 32 druhů hadů (setkal jsem se jen se zlomkem), užil jsem si jako houbař i příležitostný rybář. Nejpodstatnější byl dotyk jiného, zásadně odlišného systému životního naplnění, pocitu štěstí, generační odpovědnosti. Co si jsem o tom i napsal, nemohu rozvádět, snad to všechno již vzala postupující urbanizace. Těžší bylo loučení s Afrikou než s kakaovníkem.

Vím, že se věnuješ i spolkovému životu své chalupářské obce. Není to samozřejmé. Co Tě k tomu přivedlo?

U nás, na západním konci Brd a u zrodu lnářských rybníků, nazývají nově příchozí, zejména chalupáře, náplavou. Status mimoběžnosti i příkop. Dobře se cítím až za tím příkopem, na dosah rituálů hospodského pábení, jež odstraňuje kus té naplavenosti. Mimořádnou příležitost být in poskytl členství ve Spolku Beneše z Blíživky, nositele místní středověké legendy. Nebudu rozvíjet zprávu o činnosti vesnického spolku, ani uvažovat o zpětné vazbě, jíž působí na přistěhovalce. V každém případě antidotum na pocit ohrožení přítomností doby. Rád předvedu na místě.

Honzo, Tvůj mluvený i psaný styl je nezaměnitelný. Je to výsledek dřívějšího cílevědomého snažení, nebo se vyvinul tak, jak nejlépe odpovídá Tvému myšlení a následnému projevu?

Již jsem uváděl, že jsem vždycky rád četl. Měl jsem i ambice orátorské a na gymnáziu a vlastně i později jsme úspěšně pěstovali jakési prekurzory cimmermanologické. Mně blízký typ humoru s poměrně jednoduchou skladbou. Často jsme ho i civilně používali jako komunikační prostředek s bratrem Ivanem. Zůstala jistě rezidua. Nikdy jsem cílevědomě nepěstoval styl písemného projevu a sám se cítím nositelem jakéhosi paradoxu. Obdivuji literaturu úsporného vyjádření, ale sám často upadám do ornamentálních figur. Na ústavu mě pamětníci spojují s barokními větami. Sám jsem kdysi to spojení vymyslel.

Luboši, můžeme to teď obrátit a já bych zkusil se zeptat? Stejně potřebujeme interview zakončit a nerad bych, aby to byla apoteóza či Zusammenfassung. Patříš k těm, kdož jsou exaktní, precizní, s obsesí jevy kvantifikovat, poskytnout jim ostrá vymezení. Vyznáváš a využíváš rozvoj technologií komunikačních a zobrazujících. Nastoupil jsi od toho vlaku. Já operuji často

s pocity a dojmy, přátelím se s chaosem. Překotného rozvoje komunikací se děším, sám využívám zcela utilitárně, co nabízí, na té nejnižší úrovni. Jsme kamarádi, snašíme se dobře nejen u Modrého portugalalu. Co myslíš, že máme společného?

Budu o tom přemýšlet. V tomto dialogu máš oprávněnou výsadu soustředit se na sebe, na své odpovědi. Moje otázky vlastně jsou jen pokusem, abys sám nezapomněl na leccos podstatného. Stejně jsi se nedotkl mnoha dalších stránek své osobnosti. Ale abych přece jen trochu sebestředně uzavřel odpovědi, která však neodpovídá: Vážím si toho, že i Ty vnímáš leccos, co máme společné. Díky za to a díky za mimořádně podrobné a vypovídající odpovědi. Věřím, že mnozí čtenáři Živý si řeknou: I toto je Jan Krekule!

Pozvání: Katedra experimentální biologie rostlin PřF UK v Praze vás zve 10. 1. 2012 na celostátní seminář k narozeninám Jana Krekuleho – Ohlédnutí (jak jsme začínali). Více na: <http://kfrserver.natur.cuni.cz>.

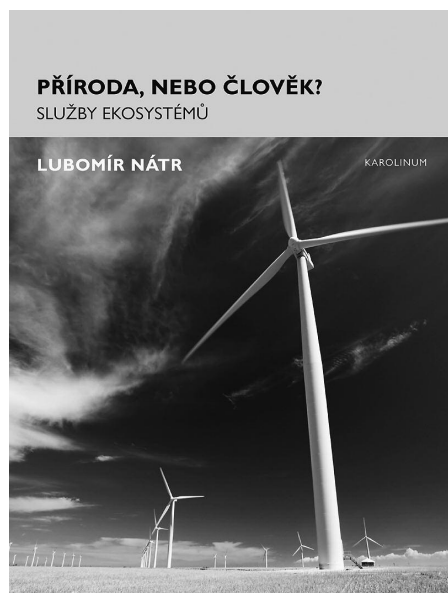
Milena Rychnovská

RECENZE

Lubomír Nátr: Příroda, nebo člověk? Služby ekosystémů

Nedávno zaváděný pojem služby ekosystémů vzbuzuje pocit podřízenosti přírody a nadřazenosti člověka v provozu naší biosféry, což pobuňuje eticky smýšlející ochránce přírody, ale vzbuzuje souhlas ekonomicky orientované veřejnosti, jejíž slogan zní: Trvale udržitelný rozvoj. Do jaké míry se tento rozvoj má týkat ochrany přírody, nebo její exploatace stále rostoucí lidskou populací, je stálým ohniskem nejistoty, kterou by měla rozřešit nová snaha ekonomicky zhodnotit význam přirozených procesů, jež podmiňují fungování biosféry a tím i existenci člověka. Příroda a její ochraně se tak dostává argumentace pro běžné čtenáře překvapivé: ta totiž převádí na srozumitelnou, v penězích vyjádřenou úroveň odvěké fungování přírody, které vygenerovalo v průběhu evoluce až druh *Homo sapiens* a poskytuje pro jeho existenci a „trvale udržitelný rozvoj“ prostředky. V této knize jsou poprvé komplexně shrnuty.

Kniha nese autorskou pečť rostlinného fyziologa, jehož výpovědi jsou bohatě podloženy přesvědčivou grafickou argumentací, jak ho tomu naučila pedagogická zkušenost. Protože však většina čtenářů nebude náležet k cechu rostlinných fyziologů a ekologů, reprodukuje autor převzaté diagramy pro názornost zjednodušeně, kdy zdůrazňuje průběhy a tendence spíše než detailní rozptyl naměřených hodnot. Zvolené téma je ovšem velmi široké a pokud bude čtenář knihu prohlížet prizma-

tem své zvědavosti, objeví se mu velké spektrum hledisek, kterými lze přírodu hodnotit od biosférických jevů, jako je složení atmosféry, až po molekulární dimenzi fotosyntetického procesu. Těžšíštěm zůstává ovšem primární produkce rostlin, ať již v přírodních nebo zemědělských ekosystémech, směřujících k zajištění výživy pro 7 miliard obyvatel planety. Jiný odstín primární produkce mají rostliny jako alternativní zdroj energie po vyčerpání fosilních zásob.

Paleta barev v pomyslném spektru knihy upoutá i zasvěcenou úvahou o biodiverzitě, která je vzdálena lítostí nad zánikem druhové pestrosti květnaté louky a nesměruje k estetice krajiny, ale míří především k optimálnímu fungování ekosystémů. V této kapitole se již výrazně projevuje ekonomické hodnocení služeb ekosystémů, které jsou rozvedeny v dalších obsáhlých kapitolách. Pro přírodovědce je to nezvyklý aspekt, jak fungování ekosystémů ekonomicky hodnotit, ale závěrečné kapitoly přinášejí jak návod, tak příklady finančního vyjádření služeb ekosystémů. Literární podklady, na kterých autor staví svou knihu, se blíží počtu téměř 400 citovaných prací. Z této bibliografie vysvítá aktuálnost tematiky, obecný zájem světové vědy o postžení další koexistence člověka a přírody. Autor však tuto literární tvorbu neuvádí jako rešeršní dokumentaci, ale zdařile ji konfrontuje se svými poznatky, tvoří novou syntézu a vyslovuje prognózu i varování pro další vývoj naší planety.

Kniha je i přes novou a nelehkou problematiku čtivá a vzbuzuje mnohé další otázky. Osloví nejen biology, ekology, ochránce přírody i krajiny, sociology a filozofy, ale i ekonomy a technickou sféru včetně studentů. Nejvíce by však měla zasáhnout ony „decisionmakers“, kteří řídí vývoj naší planety a s ním i osudy jejích obyvatel. Jediné chyby se dopustil vydavatel tím, že nepořídil autorský a hlavně věcný rejstřík, který by tuto publikaci povýšil na vědeckou příručku pro nejširší okruh čtenářů, nejen profesionálů. Kniha je skutečně malou encyklopedií od A (atmosféra) do Z (zemědělství) a bude zdrojem informací i svorníkem na cestě od etického k ekonomickému hodnocení přírody.

**Praha, Karolinum 2011, 350 str.
Doporučená cena 340 Kč**